

VETERINAAR-JA TOIDUAMET
PEADIREKTOR

KÄSKKIRI

TALLINN

22. jaanuar 2008 nr 10

2008.aasta riikliku loomatauditõrje programmi kinnitamine

Loomatauditõrje seaduse paragrahvi 43¹ lõike 2 alusel:

1. Kinnitan "Riikliku loomatauditõrje programm 2008 aastal" (lisatud)
2. Loomatervishoiu- ja loomakaitseosakond koostab riikliku loomatauditõrje koondprogrammi alusel loomatauditõrje programmid maakondade veterinaarkeskustele ning edastab need e-maili teel.
3. Täiendavad uuringud tuleb eelnevalt kooskõlastada Veterinaar- ja Toiduametiga
4. Plaanilised proovid võetakse ja saadetakse laboratooriumi ajavahemikus 10. jaanuar 2008 kuni 30. november 2008.
5. Iga kord enne proovi(de) saatmist mikrobioloogiliseks või virooloogiliseks uurimiseks teavitab proovi võtja sellest Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi üks tööpäev ette.
6. Proovide saatja vormistab ja saadab koos proovidega Veterinaar- ja Toidulaboratooriumile tema poolt allkirjastatud proovide kaaskirja. Proovide kaaskiri vormistatakse loetavalt Veterinaar-ja Toidulaboratooriumi või Veterinaar- ja Toiduameti ametlikul kaaskirja blanketil.
7. Proovid peavad olema identifitseeritavad ja seostatavad kaaskirjal oleva tähistusega.
8. Proovide saatmisel laboratooriumisse koondproovidenä ei tohi ühte koondproovi koondada erinevate lautade ja majapidamiste proove. Kaaskirjal peab olema eristatavad laut (tootmisüksus) ja majand (majapidamine), kust proovid pärinevad
9. Proovid pakendatakse lekkekindlasse pakendisse ning saadetakse laboratooriumisse viisil, et oleks tagatud proovide säilimiseks vajalik temperatuur.

Katrin Reili
Peadirektori asetäitja

Teadmiseks: Maakondade veterinaarkeskused; Veterinaar- ja Toidulaboratoorium

RIIKLIK LOOMATAUDITÕRJE PROGRAMM 2008 AASTAL

I Diagnostilised uurimised

1. VEISED

1.1 Veiste tuberkuloos

- 1.1.1 Kõik üle 6 nädala vanused veised (v. a. nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale) uuritakse intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust. **(uurimiste arv 223100)**
- 1.1.2 Tuberkuliinile reageerinud veiste hulgast tehakse bakterioloogiline külv lümfisõlmedest tekitaja määramiseks **(uurimiste arv: 30*)**

1.2 Veiste brutselloos

- 1.2.1 Uuritakse bakterioloogiliselt aborteerunud looteid. **(uurimiste arv: 30*)**
- 1.2.2 Kõik üle 12 kuu vanused veised uuritakse seroloogiliselt (v.a. nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale). intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust Lehmade uurimine viiakse läbi seroloogiliselt (ELISA) leukoosi uurimiseks saadetud piimaproovidest **(uurimiste arv: 112435)**, ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) **(uurimiste arv: 52649)**
- 1.2.3 Kunstliku Seemenduse Keskuse (KSK) pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) **(uurimiste arv: on arvestatud vereproovide koondarvus)**

1.3 Veiste enzootiline leukoos

- 1.3.1 Kõik üle 24 kuu vanused veised uuritakse seroloogiliselt intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust Lüksilehmad uuritakse seroloogiliselt piimaproovidest (ELISA) **(uurimiste arv:112435)**, ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) **(uurimiste arv:23400)**
- 1.3.2 KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) **(uurimiste arv: on arvestatud vereproovide koondarvus)**

1.4 Leptospiroos

- KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (mikroaglutinatsiooni reaktsiooniga (MAT)) kaks kord aastas **(uurimiste arv: 500)**

1.5 Trihhomonoos

KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) **(uurimiste arv: 200)**

1.6 Veiste kampülobakterioos

KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) **(uurimiste arv: 200)**

1.7 Klamüdioos

KSK pullide spermat või prepuutsiumi nõret uuritakse üks kord aastas (tekitaja määramine spermas või prepuutsiaalnores). **(uurimiste arv: 200)**

1.8 Veiste viirusdiarröa

KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest üks kord aastas. (viiruse isoleerimine rakukultuuris (mikroperoksüdaas test) seerumist või viiruse antigeeni määramine leukotsüütides (Ag- ELISA) **(uurimiste arv 200)**

1.9 Veiste nakkav rinotraheiid

KSK pullide vereseerumi seroloogiline uuring (ELISA) üks kord aastas **(uurimiste arv: 200)**

1.10 Veiste paratuberkuloos

1.10.1 KSK pullid uuritakse seroloogiliselt (ELISA) üks kord aastas. **(uurimiste arv: 250)**

1.10.2 Kogutakse kudede proove ja kopoproove bakterioloogilise külvi tegemiseks tekitaja määramiseks (diagnoosi täpsustamiseks) **(uurimiste arv: 10*)**

1.11 Veiste spongiformne entsefalopaatia

1.11.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrPRes) määramiseks uuritakse:

a) kõigi üle 24 kuu vanuste lõpnud või hädatapetud s.h. hädatapetud, kuid mitte inimtoiduna tarbimiseks mõeldud, haigena tapetud või BSE riskiriikidest pärinevate veiste piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE) Samuti kõik üle 24 kuu vanuseid terveid transpordil tapamajja või tapamajas trauma saanud või hukkunud veiseid.

b) kõigi inimtoiduks tapetud üle 30 kuu vanuste veiste piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE) (punktides a ja b toodud uurimiste arv **kokku: 37000**)

1.11.2 Järelevalveametniku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel BSE kahtlaseks tunnistatud veise aju uuritakse histopatoloogilise **(uurimiste arv 20*)** ja immuunohistokeemilise meetoditega **(uurimiste arv: 20*)**

1.11.3 Esmase kiirtestiga kahtlaseks või positiivseks osutunud loomade aju uuritakse teist korda Prionics Western Blot testiga **(uurimiste arv: 20*)**

1.12 Salmonelloosid

Kogutakse kopoproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatule

(proovide arv: 1660)

1.13 Verotoksiline E. coli O157

1.13.1 Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks piima tootvatest loomakasvatuseettevõtetest, kus on üle 100 lehma, igast ettevõttest 4 proovi (**proovide arv: 231**)

1.13.2 Bakterioloogilise uuringu positiivsed tüved uuritakse PCR meetodiga (**uurimiste arv: 5***)

2.SEAD

2.1 Sigade tuberkuloos

Aretus-ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse allergiliselt vastavalt tabelis toodud skeemile (**uurimiste arv: 2347**)

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
1 – 30	kõik
31 -40	31
41-60	38
61 - 80	42
81 - 100	45
101 –150	50
151 - 200	51
201 - 250	52

Antud skeemi kohaselt tuberkuliniseerides on 5%-ne haiguse levimus karjas avastatav 95% -se tõenäosusega.

2.1.1 KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse allergiliselt üks kord aastas (**uurimiste arv: lisatud sigade tbc üldarvule**)

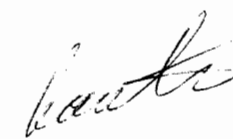
2.1.2 Tuberkuliinile reageerinud sigade hulgast tehakse bakterioloogiline külv lümfisõlmedest tekitaja määramiseks (**uurimiste arv: 20***)

2.2 Brutselloos, leptospiroos, sigade klassikaline katk, sigade vesikulaarhaigus, Aujeszky haigus, viirus-(transmissivne) gastroenteriit, reproduktiiv-respiratoorne sündroom (PRRS), nakkav atroofiline riniit

2.2.1 Aretus-ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse seroloogiliselt, kogudes proove vastavalt tabelis toodud skeemile (**uurimiste arv: 1037**)

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-100	13
100 ja rohkem	14

Antud skeemi kohaselt uurides on haiguse 20%-ne levimus karjas avastatav 95% -se tõenäosusega.

- 2.2.2 KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (**uurimiste arv: lisatud punktis 2.2.1**)
- 2.2.3 1%-lt tapasigadelt kogutakse seroloogilised proovid punktis 2.2 loetletud haigustele (välja arvatud sigade vesikulaarhaigus, brutselloos, leptospiroos ning nakkav atroofiline riniit) (**uurimiste arv: 5611**)

2.3 Sigade katk

Lisaks punktis 2.2 toodud uuringutele testitakse seroloogiliselt (ELISA) sigade klassikalise katku suhtes 2% kütitud metssigadest (**uurimiste arv: 100**)

2.4 Sigade mükoplasmoos

Aretus- ja tõufarmide (kus ei vaksineerita sigu mükoplasmoosi vastu) põhikarja sigu uuritakse seroloogiliselt (ELISA) (**uurimiste arv: 204**)

2.5 Salmonelloosid

Kogutakse kopoproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatule (**uurimiste arv: 880**)

2.5.1 Alusuuring Salmonella spp. ja metitsilliiniresistentse Staphylococcus aureus-e levimuse kohta aretussigade hulgas vastavalt VTA peadirektori 11.01.2008.a käskkirjaga nr 4 kehtestatud korras. (**uurimiste arv: 360**)

3.HOBUSED

3.1 Infektsioosne aneemia

Sugutäkid ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (KSR) (**uurimiste arv: 1096**)

3.2 Malleus

Sugutäkid ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (KSR) (**uurimiste arv: 1096**)

3.3 Kargtaud

Sugutäkid ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (IDR) (**uurimiste arv: 1096**)

4. LAMBAD; KITSED

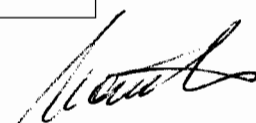
4.1 Nakkuslik epididümiit

Aretus- ja tõufarmide põhikarja jäärad uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (KSR) (**uurimiste arv: 147**).

4.2 Brutselloos

Aretus- ja tõufarmide põhikarja lambaid uuritakse seroloogiliselt vastavalt tabelis toodud skeemile (**uurimiste arv: 1865**)

Põhikarja lammaste arv	Uuritavate loomade arv
1 – 30	kõik

31 -40	31
41-60	38
61 - 80	42
81 - 100	45
101 –150	50
151 - 200	51
201 - 250	52
251 - 300	54
301 - 400	55
401 - 500	56

Antud tabeli kohaselt uurides on 5%-ne haiguse levimus karjas avastatav 95% -se tõenäosusega

4.3 Skreipi

4.3.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrPRes) määramiseks uuritakse: kõikide üle 18 kuu vanuste (või neil peab olema enam kui kaks igemest väljunud jäävlõikehammast) lõpnud või mitteinimtoiduks tapetud lammaste ja kitsede piklikaju, samuti üle 18 kuu vanuste tervete transpordil tapamajja või tapamajas trauma saanud või hukkunud lammaste ja kitsede piklikaju Bio-Rad TeSeE rapid testiga. **(uurimiste arv : 600)**

4.3.2 Järelevalveametniku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel skreipi kahtlaseks tunnistatud looma aju uuritakse histopatoloogilise **(uurimiste arv 10*)** ja immuunohistokeemilise meetoditega **(uurimiste arv: 10*)**

4.3.3 PrP geeni genotüüpide määramiseks võetakse vereproovid (täisveri!) jõudluskontrollis olevates lammaste aretuskarjade seni uurimata jääradel enne paaritushooaja algust. Uurimisele kuuluvate loomade nimekirjad koostab ElaS. Uurimisi teostab EMÜ veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi geneetikalaboratoorium. **(uurimiste arv: 375*)**

4.4 Maedi-Visna

Aretus ja tõufarmide põhikarja lambaid uuritakse seroloogiliselt (IDR) **(uurimiste arv: 2200)**

5. LINNUD

5.1 Tuberkuloos

5.1.1 Aretuskanalates uuritakse allergiliselt 10% üle kahe aasta vanustest sugulindudest aasta jooksul

5.1.2 Tuberkuliinile reageerinud lindude või järelevalveametniku/volitatud veterinaararsti poolt tuberkuloosikahtlaseks tunnistatud lindude muutustega siseorganitest tehakse bakterioloogiline külv tekitaja määramiseks **(uurimiste arv: 10*)**

5.2 Lindude salmonelloosid

5.2.1 Kogutakse kopro-, soki-, ja tolmuproove tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatule
(uurimiste arv: 1960)

5.2.1 Pulloroosile uuritakse 10 % sugukarja lindudest veretilgaaglutinatsiooni meetodil **(uurimiste arv: 2406)**

5.3 Newcastle haigus

5.3.1 Uuritakse seroloogiliselt vereseerumist (HAI) kodu- ja metslinde **(uurimiste arv: 400*)**

5.3.2 Kogutakse organproove viiruse isoleerimiseks kanaembrüotes **(uurimiste arv 50 *)**

5.4 Lindude gripp

5.4.1 Teostatakse seroloogiline uuring munakanade tootmiskarjade ning muna- ja lihakanade sugukarjade lindude vereseerumist:

a) ELISA testiga **(uurimiste arv: 995)**

b) ELISA testiga positiivseks või kahtlaseks osutunud proove uuritaks HAI testiga **(uurimiste arv: 70)**

5.4.2 Kütitud või püütud metslindudel kogutakse kloaagi –tampooniproove virooloogiliseks uurimiseks (eelistatavalt sügisesel rändeperioodil, 70% proovidest veelindudel, 20% kaldalindudel, 10% muudelt metslindudel.) Ühe liigi ulatuses võib kokku koguda koondproovi kuni viielt linnult. **(uurimiste arv: 143)**

5.4.3 Kogutakse organproove viiruse isoleerimiseks kanaembrüotes **(uurimiste arv: 50*)**

6. Kalad

6.1 Lõhilaste infektsioosne aneemia (ISA)

Viiruse isoleerimine (**6 kondproovi**)

6.2 Viiruslik hemorraagiline septitseemia (VHS) ja kalade vereloomeorganite infektsioosne nekroos (IHN)

Viiruse isoleerimine (**115 koondproovi**)

6.3 Karpkala kevadvireemia (SVC)

Viiruse isoleerimine (**13 koondproovi**)

II Loomakasvatuseettevõtte kontroll

1. Kõik loomakasvatuseettevõtted (s.h. piima tootvad ettevõtted) kontrollitakse ja kontrolli tulemused fikseeritakse vastaval aktivormil üks kord aastas.

III Söötade uurimine

1. Salmonella spp.

Kogutakse söödaproove bakterioloogiliseks külviks ja tekitaja määramiseks:

a) söötade valdkonna spetsialistide poolt (**poovide arv: 45**)

b) volitatud veterinaararstide poolt (**proovide arv: 115**)

2. Loomne proteiin

2.1 Vastavalt VTA koostatud riskianalüüsile kogutakse pisteliselt proove uurimiseks loomse proteiini sisalduse suhtes:

2.1.2 Söötade valdkonna spetsialistide poolt (**poovide arv: 75**)

2.1.3 Volitatud veterinaararstide poolt (**proovide arv: 200**)

IV Vaktsineerimised

1. Marutaud

1.1. Profülaktiliselt kõik koerad ja kassid vastavalt Põllumajandusministri 20. novembri 2000. a määruses nr 67 "Marutaudi tõrje eeskiri" sätestatule.

1.2. Põllumajanduslooma(de) kohustuslik vaktsineerimine ohustatud loomakasvatuseettevõttes (ehitises) juhul, kui mõni loom antud ehitises on olnud otseses kontaktis marutaudi haige või marutaudikahtlase loomaga.

***Uurimised tuleb eelnevalt kooskõlastada VTA ja VTL-ga**

